

Kezdeményezések az üzemi önelszámolás bővítésére

Az új gazdaságirányítási rendszer előkészítéseként mind több ipari üzemből dolgozzák ki a hatékonyabb, a termelőreszlegekre is lebontott önelszámolást. Igen érdekesek és sok eredményt ígérnek ezek a kezdeményezések, már az első próbálgatások választ adtak arra, hogy az üzemi önelszámolás bővítése számottevően növeli az anyagi érdekeltiséget.

Cnelszámolásról eddig is beszélünk Szabatos mondat rögzítette ennek elvét: „Az önelszámolás a vállalat tervezési irányításának olyan módszere, amely arra ösztönöz, hogy az anyagi és a pénzügyi eszközöket a kitűzött feladatok végrehajtása érdekében a leggazdaságosabban használják fel.” A pontosan meghatározott elv gyakorlati megvalósításának azonban több ellentétes irányba ható tényező — köztük például a felaprózott tervutasítási terv — akadályozója volt.

Az üzemi önelszámolást az új gazdasági mechanizmusban is a legösszetettebb mutatóra, a vállalati eredményre alapozzák. Ennek alakulását elsősorban a tervteljesítés mellett a termékek összetétele, minőségük, a helyesen kialakított árrendszer és a gazdálkodás közben hozott műszaki, szervezési intézkedések határozzák meg. Szerepeinek benne azonban a vállalati munkához közvetve kapcsolódó tényezők is, mint például a készletek aránya, az anyagfelhasználás, a selejtszűkítés, a belső szállítások korszerűsítése, a műszaki fejlesztés és a helyesen kialakított bérrendszer. Az önálló elszámolás alapja tehát a vállalati irányítási és végrehajtási munkájának összességéül jelentkezik.

A termelőreszlegekre lebontott önelszámolásnak is a termelés eredménye az alapfeltétele.

Eddig ritkán került sor a különböző egységek munkájának külön értékelésére és ebből következően, hogy az anyagi érdekeltiség jelentősebb formái és

módszerei szintén újjában álltak a részleges önelszámolás kialakításának. A nyereségreszesedés elosztásánál például minden üzemi dolgozó egyforma elbírálásban részesült, és egyenlőséget, sőt egyenlőséget megkülönböztetés váltása fel és az egyes elhatárolható termelési egységek eredményét külön-külön értékeljük. A munka szerinti elosztás elve is azt kívánja, hogy vállalati egységenként is jobban kifejezésre jusson az eredmények elérésében való közreműködés. Ezt szolgálja a többi között a SZOT elnökségének nyereségreszesedési irányelve, amelyben tanácsolja a csoportos, a kisebb egységeknek juttatott nyereségreszesedést versenyfelajánlásuk teljesítése, munkájuk tényleges eredménye elismeréseként és ezt segíti az alkalmazotti prémiumrendszer módosítására hozott rendelkezés.

A részleges önelszámolásnak elsődleges feltétele, hogy külön-külön határozzák meg az elhatárolható egységek számára a tervfeladatokat, de azokat a költségeket is, amelyek alakulása kizárólag tőlük függ, s melyekért elsősorban felelősek. Ilyen közvetlen tervfeladat a többi között a termelőüzemekre lebontott termelési terv, a reszianyag, a fogyasztóeszközfelhasználás, a selejt és ezek értéke.

Bizonyos az is, hogy az önálló gazdasági elszámolás jobban készíti az egyes termelőegységeket, hogy a mennyiségi teljesítés mellett többet foglalkozzanak a minőséggel és a gazdaságossággal, a munka folyamatosságának minden vonatkozású biztosításával, a kooperációs feladatok teljesítésével, az exporttervek időben és jó minőségben történő végrehajtásával.

Teljes részletességgel nem lehet lebontani a vállalati terveket, hi-

szén akadnak olyan költségtényezők, amelyek minden üzemből egyaránt jelentkeznek és egységkénti meghatározásuk igen bonyolult lenne. Ilyen a többi közt az energiagazdálkodás, az általános raktározási költség, az épületek amortizációs költsége. Ezekre vállalati szinten biztosítanak költségfedezetet és kiesnek a részleges önelszámolás hatásköréből.

A vállalatoknak az üzemi részre lebontott önelszámolási terveik az eddiginél is jobban igénylik az egyszemélyi felelős vezetés erősítését és vele együtt az üzemi demokráciának bővítését. A vállalati vezetőknek jogos igényük, hogy a költségek alakulásáról menet közben és folyamatosan tájékozódást szerezzenek. A részleges önelszámolás azonban csak úgy képesek megadni ezt a tájékoztatást, ha irányító és ellenőrző munkájuk alaposabb, elemzőbb, jobban alapszik a tervteljesítés tényein. Az önálló elszámolással kapcsolatos terveket viszont csak úgy tudják valóra váltani, ha — kiindulva az anyagi érdekeltiség közvetlenebb módszeréből is — napi munkájuk közben támaszkodnak a dolgozók alkotó kezdeményezésére, tanácsaira, javaslataira. A kettő kölcsönösen összefügg, s mivel a vezetők és a dolgozók a mindennapok munkája közben találkoznak a végrehajtásra váró feladatokkal, teljesítésük is egyszerűbb.

Az eddigi kidolgozott vállalati terveket, megalapozottságuk miatt, sikereket ígérnek. Erdemes gondolkodni más üzemekben is a termelőegységekre bontott önelszámolás megvalósításáról.

K. A.

A műanyagfeldolgozó ktsz közgyűlésén

Nemrégiben tartotta közgyűlését a Sarvasi Műanyagfeldolgozó Ktsz tagsága. A szövetkezet elnöke, Bangya Sándor Medvegy Pálnak a szövetkezet Kiváló Dolgozója kitüntetését adta át.

Ezen a taggyűlésen a ktsz tagsága Hódsági Ferencet választotta meg műszaki vezetőnek. A fiatal, 24 éves szakember tavaly szerezte meg vegyészmérnöki diplomáját.

Fotó: Malmos

Szaktanács a mezőgazdaságot...

Gyakran halljuk, hogy mezőgazdasági szakemberek így nyilatkoznak: „Növekszik a tsz-dolgozók átlagos életkora”. Valóban nem ritka me-

gyekben sem az olyan szövetkezet, ahol az átlagos életkor a hatvanat sűrűl.

Napjainkban a járási művelődési ügyi osztályok komoly erőfeszítéseket tesznek, hogy a végzős általános iskolások minél nagyobb számmal jelentkezzenek mezőgazdasági szakmunkástanulónak. Találkoznak ennek érdekében a nyolcadikosok szüleivel; ismertetik velük, mennyire fontos országosan is a „tsz-fiatallítás”, milyen előnyökhöz járhat a mezőgazdasági szakmunkássá lett fiatal. Vajon hogyan gondolkoznak a végzős tanulók?

Az eleki általános iskolában három koedukált nyolcadik osztály van. Ebben a községben mezőgazdasági szakmunkásképző iskola is működik. Egyelőre azonban összesen hét tanuló választotta a mezőgazdasági pályát. A hét közül öt a lány, kettő a fiú.

— Nem végleges ez a szám — mondja az igazgatóhelyettes —, ennek legalább a kétszerese várható a tanév befejeztével. Tudniillik páran, főként a gyengébb tanulók, visszamaradnak azok közül, akik középiskolába vagy ipari tanulónak jelentkeztek.

— Ezek szerint a mezőgazdaságban a gyengébb tanulók maradnak.

— Elég lassú a folyamata annak, hogy a mezőgazdaságban mind a vezetést, mind a termelőmunkát egy szakmailag műveltebb, fiatal generáció vegye át. Nem megy máról holnapra. Még-

is nagy eredmény, hogy nyolc osztályt végzett tanulók háromévi szakképzés után kerülnek a szövetkezetekbe. Inkább a jelentkezők alacsony száma az aggasztó...

A már jelentkezettek közül szeretnék megismerkedni egy fiúval meg egy lánnyal. Találomra mutatok rá két névre.

S. Nagy Julianna egyszerűen öltözött, tiszta kislány.

— Félévkor közepes rendű voltam — mondja. Kiderül, hogy „erős” közepes; átlaga felette van a három egésznek.

— Szüleid tsz-tagok?

— Édesapám nem él már. Édesanyám alkalmi munkát végez. Testvéreim nincsenek. Tetszik tudni, kapok olyan árvasági segítyt.

— Iskolába szeretsz-e járni?

— Szeretek, de legjobban a gyakorlati foglalkozást szeretem; ásni, gereblyézni. Meg ápolni a növényeket, lesni, hogyan nőnek, fejlődnek.

Egyszerű szavai után is érezni lehet: alig várja a tavaszt, hogy újra kint dolgozhasson.

— Tehát te növénytermesztő leszel?

— Zöltségtermesztő szakmunkás — helyesbít. — Olvastam egy újságban, hogy a télen nem volt jó a zöldeggeltetés. Itt, Eleken tanulok majd. Ez nagyon jó lesz nekem: nem kell távol lennem édesanyámtól, s ha szakmunkás leszek, a „Lenin”-ben dolgozhatok...

Selley József vékony, szívósfej-

ta gyermekember benyomását kelti.

— Úgy dolgozik, mint három felnőtt — jellemzi tömören az igazgatóhelyettes.

— S a tanulás hogy megy, Jóska?

— Tanulhatnék jobban is — süti le a szemét. Ez bizony sajnós, igaz: eredménye alatta van a harmas átlagnak.

— En végéig azért még javíthatasz, nem?

— Javítani is akarok, mert mezőgazdasági gépszereelő szeretnék lenni és úgy hallottam, oda elég sokan jelentkeztek a járásból. Ha felvesznek, akkor átjárom Kétegyháza; ott van ilyen szakiskola, és ha elvégzem, én is a „Lenin”-ben dolgozom majd, mint a Juli.

— A szüleid is ott dolgoznak?

— Nem. Édesapám Hódmezővásárhelyen hídépítő munkás. Édesanyám pedig otthon van: négyen vagyunk testvérek, én vagyok a legöregebb, velünk kell neki törődni. Apuka csak egyszer tud hazajönni egy héten. En leszek az első kereső a testvéreim közül — teszi hozzá csöndesen.

— Nem. Édesapám Hódmező-

Eleken a Julikához és a Jóska-hoz hasonló végzősök közül — ha minden jól megy — tízegyhány gyermek marad a mezőgazdaságban. A két gyermek komolyan készül szép szakmája elsajátítására, s aztán folytatására. Mert szakma ez: nem lebecsülendő, hanem szép, komoly szakma, amelynek végtelene a lehetőségei. Erdemes vele megpróbálkozni minél több Julikának, Jósának.

Ternyák Ferenc

AB

Kezükben a jövő

ÉLETBIZTOSÍTÁSI KÖTVÉNYT MINDEN CSALÁDNAK!

105